

OSTOLASKUDATAN AVAAMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN

Vaikutukset ja hyödyt

Julkissektorin ostojen avaaminen avoimena datana ja saattaminen aiempaa laajempaan käyttöön hyödyttää koko yhteiskuntaa lisäten toiminnan avoimuutta.

Ostolaskudatan avaaminen mahdollistaa:

- ✓ Tiedolla johtamisen
- ✓ Hallinnon kehittämisen
- ✓ Parantaa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia

Hankinta yhdistys aamukahvi | 2.4.2022

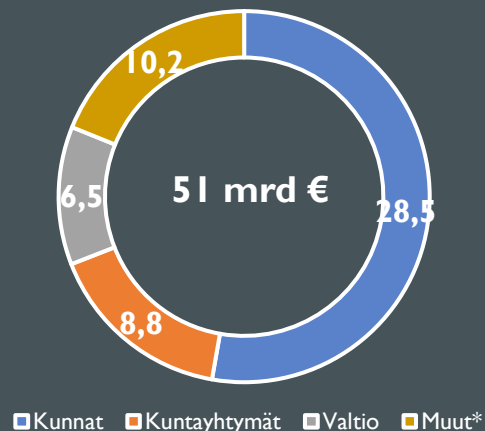
Julkisten hankintojen ja ostojen tiedolla
johtaminen

Jorma Saariketo

<https://handata.fi>

Julkiset hankinnat ja julkisyhteisöjen ostot *

Julkiset hankinnat ja ostot
(miljardia € 2020)

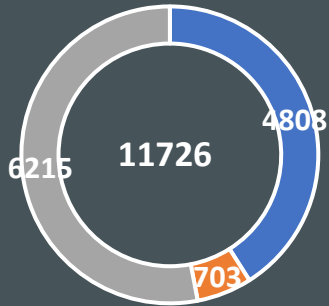
HANDATA – palvelu v. 2020

- Kuntien ostot yhteensä 25,0 mrd €
  - Kuntayhtymien ostot 8,8 mrd €
  - Valtio ja valtion viranomaiset 6,5 mrd €
  - Muut julkishallinnon yksiköt ** 10,7 mrd €
  - Yhteensä 51,0 mrd €
-
- ...joista HILMA-kilpailutukset noin 17-18 mrd €

** Budjettitalouden ulkopuoliset (yhtiöt, säätiöt, liikelaitokset jne...)

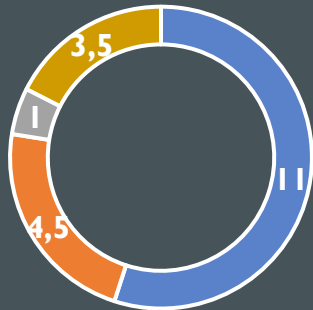
* Tilastokeskus tilinpäätöstietokanta ennakkotieto 2020

HILMA ilmoitukset 2020 (hankintalajeittain kpl)

■ EU-ilmoitukset ■ Sote ilmoitukset ■ Kansalliset ilmoitukset

Julkistalouden ostolaskut (lukumäärä miljoonaa kpl)

■ Kunnat ■ Kuntayhtymät ■ Valtio ■ Muut

➤ HILMA – ilmoitukset hankintalajeittain

- EU ilmoitukset 4 808 kpl, osuus 41 % kpl-määrästä
- Sote – ilmoitukset 703 kpl, osuus 6 % kpl-määrästä
- Kansalliset ilmoitukset ml. pienhankinnat 6 215 kpl, osuus 53 % ilmoituksista

➤ Julkistalouden ostolaskudatan määrä

- Kunnat noin 11,0 miljoonaa ostolaskudatariviä / vuosi, kasvaa voimakkaasti lähivuodet
- Kuntayhtymät noin 4,5 miljoonaa ostolaskudatariviä / vuosi, pysynee ennallaan tai kasvaa maltillisesti
- Valtion viranomaiset noin 1,0 miljoonaa ostolaskudatariviä / vuosi, kasvaa voimakkaasti kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa
- Muut * noin 3,5 miljoonaa ostolaskudatariviä / vuosi

* Budjettitalouden ulkopuoliset (yhtiöt, säätiöt, liikelaitokset jne...)

Ostolaskudatan julkaisijat 31.03.2022

- Valtion virastot ja laitokset 62 julkaisijaa, kaikki avoimena datana
- Kunnat 53 julkaisijaa, joista 49 avoimena datana
- Kuntayhtymät 6 julkaisijaa, joista 2 avoimena datana
- Julkiset yhtiöt 3 julkaisijaa, joista 2 avoimena datana

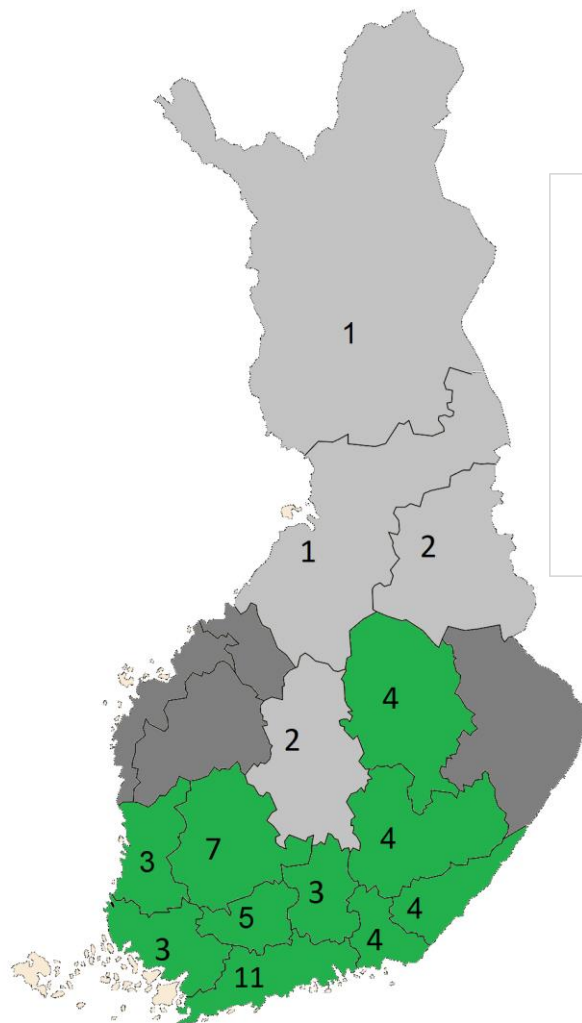
Potentiaaliset julkaisijat

- Kunnat 294 – 53, ei julkaise toistaiseksi 241 kuntaa
- Kuntayhtymät 139 – 6, ei julkaise toistaiseksi 133
- Julkisomisteiset yhtiöt 2109 – 1, ei julkaise toistaiseksi 2108
- Seurakunnat (seurakuntataloudet) 266, ei yhtään julkaisijaa

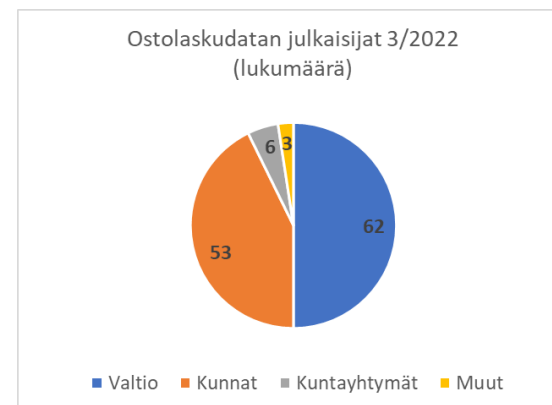
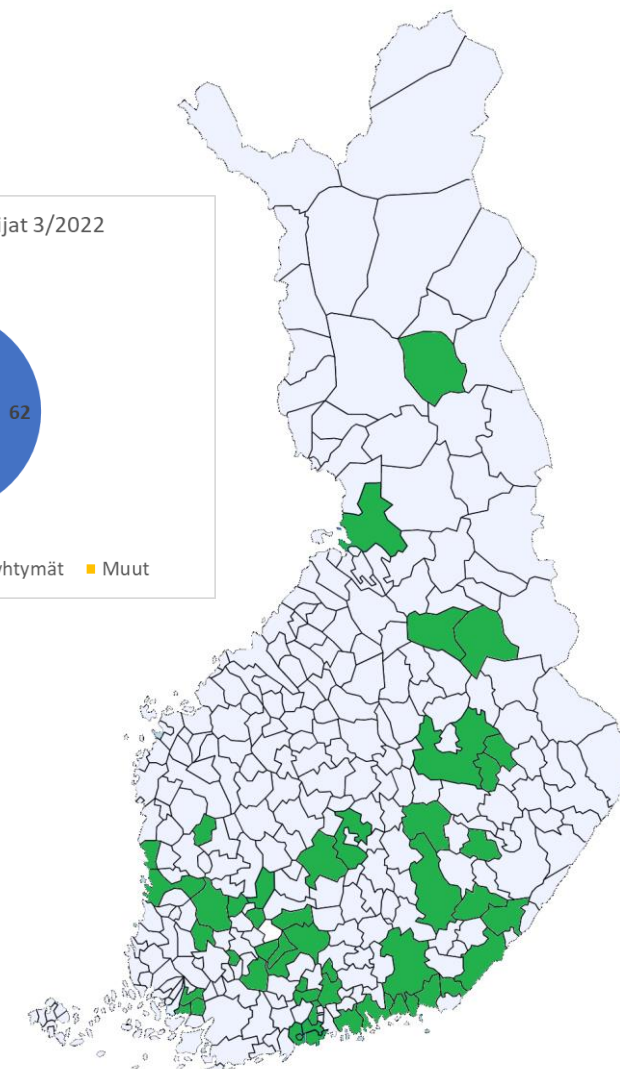
Julkaisemista valmistelee

- Tämän hetken tiedon mukaan 20 kuntaa
- Muiden julkisorganisaatioiden osalta ei tietoa

Maakunnittain *

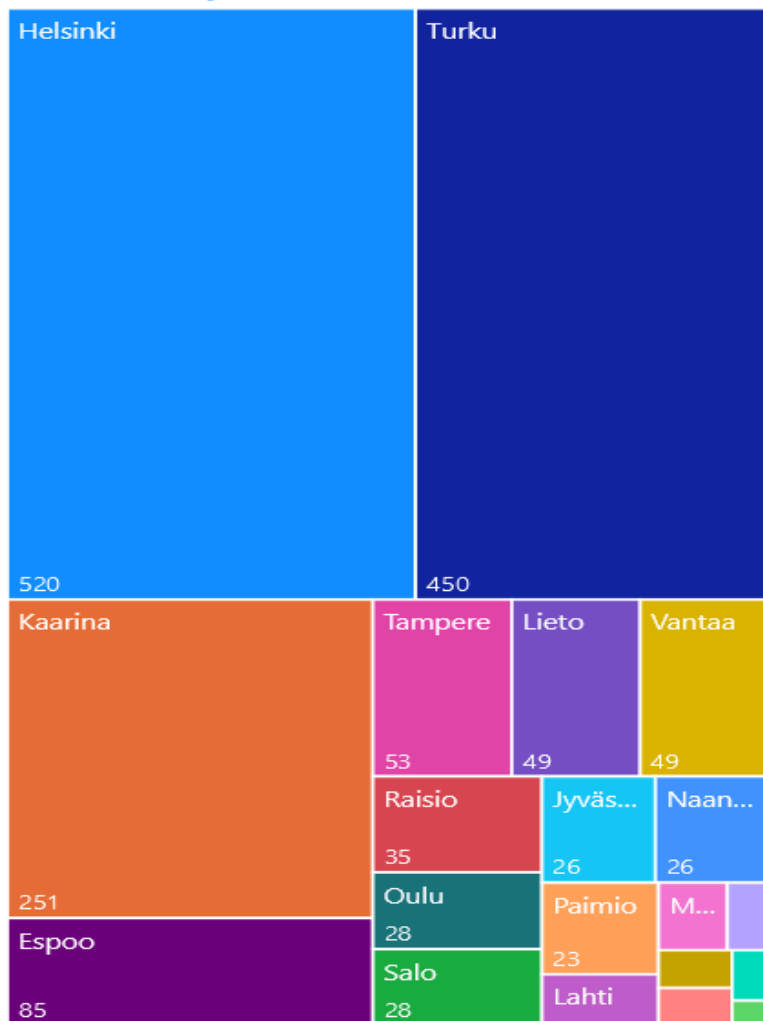

Kunnittain

* kunnat ja kuntayhtymät

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

➤ Muutokset toimintaympäristössä

- Julkisten hankintojen dataa voidaan koota ja analysoida nykyistä avoimemmin, laajemmin ja keskitetympin hyödyn saamiseksi.
- Digitalisaatio ja kehittyneet raportointijärjestelmät mahdollistavat ajantasaisen, kattavan ja tarkan tiedon saamisen hankintojen talous-, työllisyys- ja yritysvaikutuksista.
- Julkissektorin hankintojen ja ostojen tiedolla johtaminen käyttöön toiminnan tehostamiseksi koska niillä on merkittäviä säästö-, työllisyys- ja yritysvaikutuksia

➤ Mitä on tehty?

- Lainsäädännön ja viranomaisohjeistuksen kehittäminen avoimen datan julkaisemisen helpottamisessa ja arkipäiväistämässä
- Julkissektorin taloustietojen uusi raportointimalli käyttöön (2020-2022)
- Kuntaliiton (2021) päivitetty ohjeistus ostolaskudatan julkaisemiseen
- Handata palvelua kehitetty vastaamaan muutoksiin markkinoiden tarpeet tyydyttäväksi

➤ Mitä seuraavaksi?

- Laaja yhteistyö yhteiskunnallisten toimijoiden, tutkimusyhteisöjen ja edunvalvontajärjestöjen kanssa
- Yhtenäinen raportointimalli ja työkalut datan keräämisen tehostamiseen ja julkaisemiseen
- Datan rikastaminen muiden tietolähteiden avulla

OSTOLASKUDATAN KERÄÄMISEN HAASTEET JA DATAN JULKAISEMINEN

Handata-palvelu mahdollistaa:

- ✓ Avoimena datana julkaistun ostolasku- ja hankintadatan keräämisen eri tietolähteistä
- ✓ Datan jalostamisen ja rikastamisen palvelemaan eri käyttäjäryhmien ja käyttäjien tiedonsaantitarvetta verovarojen käytöstä julkisen sektorin toteuttamiin ostoihin.

➤ Hankinta- ja ostolaskudatan keräämisen haasteet

- Tietolähteet hajallaan verkossa
- Datan lähdetiedostot hyvin erisisältöisiä ja -tasoisia
- Lähdedata useimmiten tarkistamatonta, puutteellista ja virheellistä
- Julkaistavan datan määrä kasvaa merkittävästi lähivuosina
- Datan korjaamiseen ja yhtenäistämiseen julkaisukuntoon tarvitaan paljon työtä – ohjelmisto-osaaminen ja tekoäly apuun

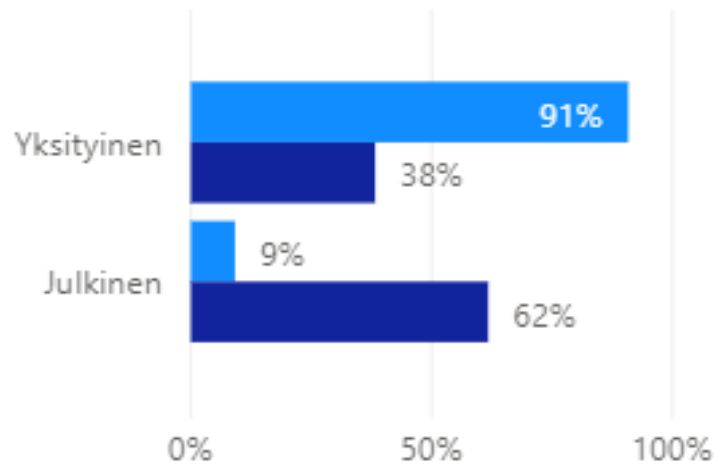
➤ Hankinta- ja ostolaskudatan julkaiseminen

- Tarvitaan yhdenmukainen julkaisuformaatti (Kuntaliiton suositus 5/2021)
- Lähdedatan tarkastaminen ja virheiden automatisoitu korjausmenettely
- Kerätyn datan rikastaminen, täydentäminen ja verifiointi muiden datalähteiden avulla
- Verkkolaskujen hyödyntäminen tietolähteenä
- Kehittynyt, helposti päivitettävä sekä kunkin julkaisijan tarpeisiin mukautuva raportointialusta

OSTOLASKUDATAN KÄYTTÄJÄT JA HYÖDYNTÄJÄT

Yksityinen vs. julkinen

● Toimittajia ● Ostojen arvo

➤ Yksityinen sektori

- Kaikki edunvalvontajärjestöt ja vastaavat
- Yrittäjät ja yritykset
- Veronmaksajat
- Muut talousdatan hyödyntäjät

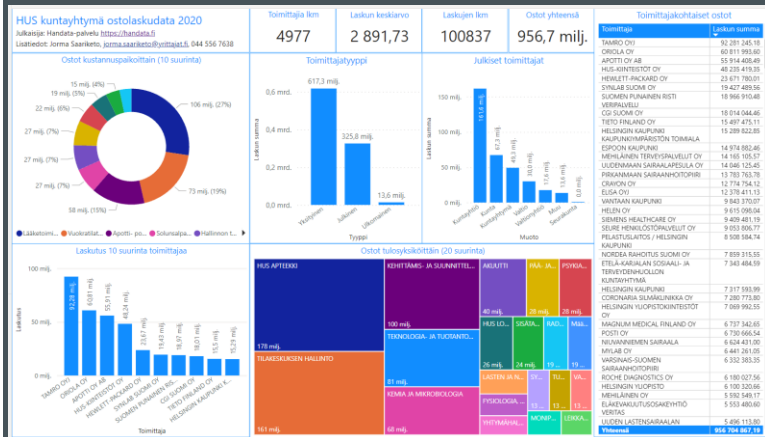
➤ Julkinen sektori

- Päätäjät luottamuselimissä
- Virkahenkilöstö
- Kilpailuviranomaiset
- Kunnat, kuntayhtymät ja muut toimijat markkinatiedon hankinnassa
- Hankintojen valmistelijat ja päätöksentekijät
  - hankintojen ja ostojen yritysvaikutusten arvioimisessa
  - markkinoiden toimivuuden arvioimisessa
  - hankintatoimen tiedolla johtamisessa

HANDATA PALVELU MAHDOLLISTAA TIEDOLLA JOHTAMISEN

Tiedon hyödyntäminen ja vaikutukset hankintojen johtamisessa

- Tietovarantojen avaaminen mahdollistaa
  - Julkishallinnon kehittämisen
  - Tarjoaa päättäjille aidon tiedolla johtamisen välineen
  - Parantaa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- Tietovarantojen laajempi saatavuus ja kehittynyt raportointimalli edesauttaa
  - Tutkimus- ja kehittämistoimintaa
  - Julkisen hankinta- ja ostotoiminnan kehittämistä
  - Mahdollistaa uuden liiketoiminnan syntymistä ja luo innovaatioita
  - Edistää kilpailua
  - Mahdollistaa säästöt
  - Lisää kuntien ja muiden julkisyhteisöjen elinvoimaa
  - Edistää harmaan talouden torjuntaa

DATASTA SANOTTUA

Ongelma

Data ei auta – sitä on liikaa.
Datasta ei voi poimia oleellista.

Ratkaisu

Datan jatkojalostus
analysoimalla, luokittelemalla,
rikastamalla, muokkaamalla ja
raportoimalla tekee siitä
käyttökelpoisen tukipilarin
päätoimintalle ja auttaa
tiedolla johtamisessa.

Data analysoituna, muokattuna, rikastettuna ja raportoituna

Datan kerääminen

Analysointi

Muokkaaminen

Rikastaminen

Raportointi

Tiedolla johtaminen

DATASTA SANOTTUA

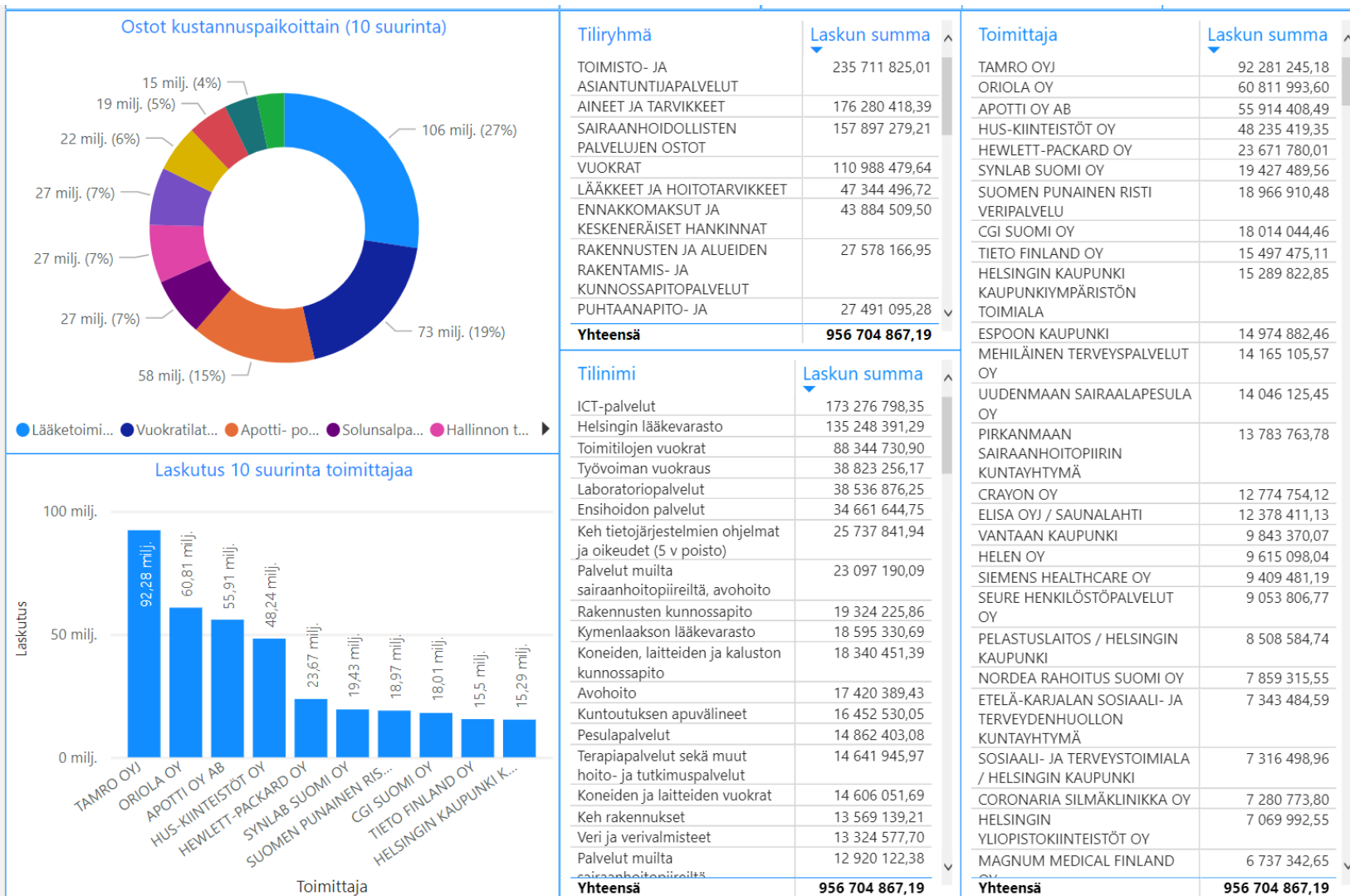
Ongelma

Data ei auta – sitä on liikaa.
Datasta ei voi poimia oleellista.

Ratkaisu

Datan jatkojalostus analysoimalla, luokittelemalla, rikastamalla, muokkaamalla ja raportoimalla tekee siitä käyttökelpoisen tukipilarin päätöksenteolle ja auttaa tiedolla johtamisessa.

Data analysoituna, muokattuna, rikastettuna ja raportoituna

KIITOS MIELENKIINNOSTA

Tehdään yhdessä parempia ja vaikuttavampia julkisia hankintoja sekä ostoja markkinatietoa hyödyntämällä

Yhteenveto

Yhdistämällä markkina-, hankinta-, kirjanpito-, ostolasku-, toimiala- ja yritystietoa sekä rikastamalla tietoja muiden tietolähteiden avulla voidaan tehdä parempia sekä vaikuttavampia hankintoja esimerkiksi omasta kunnasta tai lähialueelta hyödyntämällä paikallisten tai lähiseudun palveluntuottajien osaamista hankintalain estämättä oli niiden koko, toimiala tai yritysmuoto mikä tahansa.

Lisätietoja

- Jorma Saariketo, jorma.saariketo@yrittajat.fi puhelin 044 556 7638
- Handata – palvelu <https://handata.fi>
- [Kuntaliiton ostolaskudatan julkaisuohje](#)
- [Palveluluokitus ostolaskudatassa](#)
- [Valtuustoaloitepohja ostolaskudatan julkaisemiseen](#)